

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені ІВАНА ФРАНКА

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

“ _____ ” _____ 2017 року

**ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИРІШЕННЯ КОНСТРУКТИВНО-
ГЕОГРАФІЧНИХ ПРОБЛЕМ**

ПРОГРАМА

дисципліни вільного вибору аспіранта

підготовки доктор філософії

з галузі знань **10 Природничі науки** за спеціальністю **103 Науки про Землю**

Розробник програми:

кандидат географічних наук, доцент, в. о. завідувача кафедри конструктивної географії і картографії Іванов Є. А.

Програма затверджена на засіданні кафедри конструктивної географії і картографії

Протокол № ____ від _____

В. о. завідувача кафедри конструктивної географії і картографії

_____ Є. А. Іванов

Схвалено Вченою радою географічного факультету

Протокол № ____ від _____

Голова Вченої ради географічного факультету

_____ В. І. Біланюк

ВСТУП

Навчальна дисципліна “**Теоретичні основи вирішення конструктивно-географічних проблем**” укладена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії з природничих наук за спеціальністю 103 Науки про Землю і охоплює основні відомості про теоретико-методологічні основи вирішення прикладних географічних і геоecологічних проблем сьогодення.

Навчальну дисципліну “**Теоретичні основи вирішення конструктивно-географічних проблем**” аспіранти денної форми навчання вивчають на другому році навчання в аспірантурі.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою і завданням навчальної дисципліни “Теоретичні основи вирішення конструктивно-географічних проблем” є формування необхідних теоретичних знань і практичних навиків, які дозволять аналізувати теоретико-методологічні основи конструктивно-географічних досліджень.

В результаті вивчення цього курсу аспірант повинен

знати:

як пояснити основи конструктивного планування різнофункціональних географічних систем на основі закономірностей просторово-часової організації природних територіальних єдностей у спонтанному та антропогенно-модифікованому режимах функціонування.

вміти:

проінтерпретувати основні закономірності будови, динаміки, розвитку, функціонування та організації різнофункціональних географічних систем від природного до техногенного походження, реконструкції і конструювання нових природно-господарських систем.

Навчальний курс охоплює **3 кредити (90 год)**. Курс складається з 32 год лекційних занять, 16 год семінарських занять та 42 год самостійної роботи. Тижневе навантаження студента складає 3 год аудиторних занять та 2,625 год самостійної роботи.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Історія формування конструктивної географії.

Конструктивний метод як основа вирішення конструктивно-географічних проблем. Виникнення конструктивної географії. Конструктивна географія у сучасній географічній науці. Розвиток конструктивної географії в Україні. Проблеми конструктивної географії. Місце конструктивної географії у системі природознавчих наук.

Тема 2. Об’єкт і предмет конструктивної географії.

Географічний конструкт як об’єкт дослідження конструктивної географії. Властивості географічного конструкту. Функції географічного конструкту. Структура географічного конструкту. Предмет конструктивно-географічного дослідження.

Тема 3. Напрямки конструктивно-географічних досліджень.

Природничо-географічні конструктивні дослідження. Антропогенно-географічні конструктивні дослідження. Стани географічних систем. Природно-антропогенні процеси та явища в географічних системах. Антропогенна обумовленість екологічних явищ.

Тема 4. Концепції конструктивної географії.

Концепції природничої конструктивної географії. Концепції просторового виділення географічних систем. Концептуальні основи просторово-часового функціонування географічних систем. Концепції антропогенної конструктивної географії. Концепції раціонального природокористування та сталого розвитку.

Тема 5. Системні географічні конструкції.

Системи і системний підхід у географії. Конструкти географічних систем. Моделі і моделювання географічних систем. Конструкти системних географічних процесів. Функціональні конструкти. Динамічні конструкти. Еволюційні конструкти. Географічні конструкти конфліктних, кризових і катастрофічних ситуацій. Конструкти антропогенно-модифікованих та антропогенних географічних систем. Географічні конструкти прогнозованих ситуацій.

Тема 6. Динаміка і розвиток географічних систем.

Динаміка географічних систем як науковий конструктивно-географічний напрям. Закони динаміки географічних систем. Закономірності динаміки географічних систем. Принципи просторової динаміки географічних систем. Структура динамічних процесів географічних систем. Еволюція і розвиток географічних систем. Концепції і принципи розвитку географічних систем. Стійкість географічних систем до антропогенного навантаження.

Тема 7. Організація географічних систем.

Терміни і поняття конструктивної географії. Організація географічних систем. Простір як складова організації. Час як характеристика організації. Фактори організації географічних систем. Функціонування як прояв організованості географічних систем. Структурна організація географічних систем. Стани просторово-часової організації географічних систем. Рівновага та організація географічних систем. Керування в організації географічних систем.

3. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. *Гродзинський М. Д.* Пізнання ландшафту: місце і простір : монографія. У 2-х т. / М. Д. Гродзинський. – К. : ВПЦ “Київ. ун-тет”, 2005. – Т. 2. – 503 с.
2. *Іванов Є.* Ландшафти гірничопромислових територій : [монографія] / Є. Іванов. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2007. – 334 с.
3. Конструктивно-географические основы регионального природопользования в Украинской ССР. Теоретические и методические исследования. – К.: Наук. думка, 1990. – 200 с.
4. Механизмы устойчивости геосистем. – М., 1992. – 182 с.
5. *Петлін В. М.* Екологічні механізми організації природних територіальних систем / В. М. Петлін. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2008. – 304 с.
6. *Петлін В. М.* Конструктивна географія / В. М. Петлін. – Львів: ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2010. – 544 с.
7. Основы конструктивной географии / [под ред И. П. Герасимова, В. С. Пре-ображенского]. – М. : Просвещение, 1986. – 288 с.
8. *Райхлин В. А.* Конструктивное моделирование систем / В. А. Райхлин. – Казань: Изд-во “Фен”, “Наука”, 2005. – 303 с.
9. *Шищенко П. Г.* Прикладная физическая география / П. Г. Шищенко. – К.: Выща шк., 1988. – 192 с.

Допоміжна:

1. *Гродзинський М. Д.* Стійкість геосистем до антропогенних навантажень / М. Д. Гродзинський. – К.: Лікей, 1995. – 233 с.

2. *Исаченко А. Г.* Методы прикладных ландшафтных исследований / А. Г. Исаченко. – Л.: Наука, 1980. – 320 с.
3. *Исаченко А. Г.* Оптимизация природной среды: Географический аспект / А. Г. Исаченко. – М.: Мысль, 1980. – 264 с.
4. *Мельник А. В.* Основы регионального эколого-ландшафтознавчого аналізу / А. В. Мельник. – Львів: Літопис, 1997. – 229 с.
5. *Пащенко В. М.* Теоретические проблемы ландшафтоведения / В. М. Пащенко. – К.: Наук. думка, 1993. – 280 с.
6. *Петлін В. М.* Закономірності організації ландшафтних фацій / В. М. Петлін. – Одеса: Маяк, 1998. – 240 с.
7. *Петлін В. М.* Системна природнича географія / В. М. Петлін. – Львів : ВЦ ЛНУ ім. І. Франка, 2011. – 249 с.
8. *Рудько Г. І.* Ресурси геологічного середовища та екологічна безпека техно-природних систем / Г. І. Рудько. – К.: ЗАТ “Нічлава”, 2006. – 479 с.

4. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Форма підсумкового контролю успішності – **іспит**.